

Εγκωμιαστικού Λόγου

ὑπὸ Χαραλάμπου Μπούσια,

Εὐλόγησον Πάτερ.

«Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεὺς; Ποῦ συζητήης τοῦ αἰῶνος τούτου; Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας» [Α' Κορ. α', 20-21]. Ὁ Κύριός μας, ἀγαπητοί μου, κινούμενος ἀπὸ ἀγάπην ἄφατον καὶ συμπάθειαν ἀρρήτον, ὡς ὁ θεορρήμων ἀναφέρει Παῦλος, ἀπεφάσισε ἐν τῇ ἀγαθότητι Του νὰ σώσῃ λέγω, διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ μωροῦ καὶ ἀνοήτου εἰς τοὺς σοφοὺς τοῦ ἀρματωλοῦ κόσμου.

Μωρὸς καὶ ἀνόητος ἀποκαλεῖται ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀπὸ τὸν Ῥωμαῖον διοικητὴν Φαῦστον ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλέως Ἀγρίππα: «Μαίνῃ, Παῦλε, τὰ πολλὰ σε γράμματα εἰς μανίαν προτρέπει» [Πράξ. Κοτ', 24], διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀπάντησιν: «Ἡ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστίν» [Α' Κορ. α', 25]. Διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀληθοῦς σοφίας ὀφείλει νὰ ὑπεραρθῇ ὁ κοῖκὸς ἄνθρωπος τοῦ σαρκικοῦ πνεύματος καὶ νὰ ἐνστερνωθῇ τὸ πνεῦμα τοῦ «γενομένου ὑπηκόου μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ

Σταυροῦ» [Φιλιπ. Β', 8], Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὸ καὶ μετ' ἐμφάσεως ὁ Μέγας Ἀπόστολος διακηρύττει: «Τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνη» [Α' Κορ. α', 27].

Ἄπαρχὴ καὶ βάθρον τῆς «διὰ Χριστὸν μωρίας» ἀποτελεῖ ἡ φράσις τοῦ Παύλου πάλιν εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν αὐτοῦ: «Δοκῶ ὅτι ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγεννήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ Ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστὸν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν... ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγεννήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι» [Α' Κορ. δ', 9-13]. Ἀποτελεῖ, ὅμως, καὶ σωτήριον μακαρισμὸν τοῦ Κυρίου ἢ δι' Αὐτὸν σαλότης ὡς ἔμφαίνεται εἰς τοὺς λόγους Του: «Μακάριοι ἐστε, ὅταν ὄνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ» [Ματθ. ε', 11].

Ἡ σαλότης ἢ διὰ Χριστὸν μωρία ἀποτελεῖ τὸ συγκλονιστικώτερον φαινόμενον τῆς ὑπερβάσεως τῆς ἐν Χριστῷ καινῆς ζωῆς, τῆς ἀκρωρείας τοῦ Θείου ἔρωτος. Αὐτός, ὁ Θεάνθρωπος, ὀδηγεῖ τοὺς σαλοὺς εἰς παραλόγους πράξεις, ἵνα μηνύσῃ τῷ κόσμῳ τὴν

ματαιότητα τῶν προσύλων καὶ τὸν προσανατολισμὸν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ ἄϋλα καὶ ἀεὶ διαμένοντα. Οἱ κατὰ Χριστὸν σαλοὶ ἐμπαίζουν τὸν κόσμον καὶ ἐμπαίζονται ὑπὸ τοῦ κόσμου. Ζοῦν πλησίον τῶν ἁμαρτωλῶν, τοὺς ὁποίους ὑπερμέτρως ἀγαποῦν διὰ νὰ ἀποκαλύψουν τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἐλκύσουν τοὺς ἁμαρτωλοὺς πρὸς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ἡ λίαν ἐπικίνδυνος μορφή τῆς ἀσκήσεώς τους, ἡ πόρρω ἀπέχουσα τῶν μοναχικῶν καὶ ἀσκητικῶν ιδεωδῶν, καθιστᾷ τοὺς κατὰ Χριστὸν σαλοὺς ἰδιόμορφον καὶ μοναδικὴν περίπτωσιν ἀγάπης Θεοῦ καὶ ἀπαιτεῖ ἰσχυρὸν χαρακτῆρα καὶ ἔντονον τὴν παρουσίαν τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος, τοῦ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦντος. Ὁ σαλὸς καταλύει ἐν ταῖς νησιτίμοις ἡμέραις καὶ νηστεύει ἐν ταῖς ὑπολοίποις· δεικνύει λαιμαργίαν ὑπερβάλλουσαν διὰ νὰ κρύψη τὴν ἀσιτίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἑαυτὸν ὑποβάλλει· κρύπτει τὴν ἀγιότητα καὶ ἐμφανίζει τὴν σαλότητα. Καταλύει τὴν κοινωνικὴν καὶ ἠθικὴν εὐπρέπειαν καὶ συμβιοῖ μετὰ πορνῶν καὶ ἀνηθίκων· ζεῖ ὡς ὁ ἔσχατος τῶν ἁμαρτωλῶν, ἵνα τηρήσῃ ἀγνείαν ἀνεπιθόλωτον καὶ ἵνα ἐπωμισθῇ ἁμαρτίας ἄλλων, ἔχων πρότυπον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν· αὐτοταπεινοῦται καὶ αὐτοευτελίζει ἑαυτὸν ζῶν καὶ κοιμώμενος μετὰ κυνῶν ἐν τόποις ἀπορρίψεως τῶν σκυμβάλων τῆς πόλεως· δέχεται τὰς

συκοφαντίας, τὰς ὑβρεῖς, τοὺς ἔμπαιγμοὺς καὶ τὰ
κολαφίσματα, ἵνα μέσω τῆς ἄκρας ταπεινώσεως
ὑψώσῃ ἑαυτὸν εἰς ὕψος δυσαντίβλεπτον
εὐαρεστήσεως Χριστοῦ, τοῦ «ταπεινοῖς διδόντος χάριν»
[Ἰακ. δ', 6].

Οὕτως οἱ σαλοὶ εἶναι χαρισματικοὶ Ἅγιοι τῆς
Ἐκκλησίας. Εἶναι πνευματοκίνητοι, καὶ εἰς
καταλλήλους δι' αὐτοὺς στιγμὰς δεικνύουν τὴν ἐν
αὐτοῖς ἐνοικοῦσαν πλουσίαν χάριν τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος. Ἐχουν ἄμεσον ἐμπειρίαν τῆς καινῆς
πραγματικότητος τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ
καταδεικνύουν προφητικῶς τὴν ἀντίθεσιν τοῦ
παρόντος αἰῶνος πρὸς τὸν μέλλοντα. Ἐνῶ
ὑποκρίνονται τὸν σαλὸν ἢ τὸν δαιμονῶντα, ἵνα τύχουν
περιφρονήσεως ὑπὸ πάντων, ἀφανῶς προσεύχονται,
ἀδιαλείπτως νηστεύουν, ἀγρυπνοῦν, προφητεύουν,
παράδοξα ποιοῦν τεράστια. Συμπάσχουν μετὰ τῶν
πεπτωκότων συνανθρώπων τους, θλίβονται διὰ τὰς
πτώσεις των καὶ ἀγάλλονται διὰ τὰς πνευματικὰς των
ἐγέρσεις.

Λαμπρὸν παράδειγμα κατὰ Χριστὸν σαλοῦ Ἁγίου καὶ
ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας, τὸ ἀδιαμφισβήτητον κλέος τῆς
Κωνσταντινουπόλεως. Ἐδέξατο τὴν ἄσκησιν τῆς
σαλότητος κατόπιν ἄνωθεν κλήσεως καὶ διέπρεψεν ἐν
αὐτῇ γενόμενος πυξὶς τοῖς πιστοῖς, δεικνύουσα τὸν

πόλον τῆς σωτηρίας, ὡς ἡμᾶς πληροφορεῖ ὁ ἱερεὺς τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ πνευματικὸς τοῦ Ἁγίου πατῆρ, Νικηφόρος, ὁ συγγράψας τὰ πνευματικὰ τοῦ ἀνδρὸς ἀριστεύματα. Σκύθης τὴν καταγωγὴν ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας παιδιόθεν ἐπωλήθη ὡς δοῦλος εἰς τινα εὐσεβῆ ἄρχοντα τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων ὀνόματι Θεόγνωστον. Οὗτος διεπαιδαγόγησε τὸν μικρὸν Ἀνδρέαν ὡς τέκνον πεφιλημένον καὶ ἐπιμελῶς ἐξεπαίδευσεν αὐτόν, ὄντα πεπρoικισμένον δι' ἐξαιρέτου εὐφυΐας, ὥστε διεκρίθη οὗτος ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασι καὶ τῇ ἀρετῇ.

Τὴν κλῆσιν τοῦ ἀγῶνος τῆς σαλότητος θεόθεν ἔλαβεν ὁ Ἀνδρέας βλέπων ἐν ὁράματι τὸν Κύριον τῆς δόξης προσφέροντα αὐτῷ: «Ἀπὸ τῆς ἄρτι ἔση ἡμέτερος καὶ φίλος καὶ ἀδελφὸς γλυκύτατος. Τρέχε οὖν τὸν καλὸν ἀγῶνα γυμνὸς καὶ γενοῦ σαλὸς δι' ἐμέ». Ἐκτοτε ὁ Ἀνδρέας συμπεριεφέρετο ὡς σαλὸς βαθύτατα θλίβων τὸν αὐτοῦ κύριον, ὅστις προσέταξε δεθῆναι αὐτόν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας. Ἀμφιβάλλων περὶ τοῦ ἄν ὁ ἀγὼν οὗτος εἶναι εὐάρεστος τῷ Θεῷ, ἔλαβε βεβαίωσιν περὶ αὐτοῦ ἐκ στόματος τῆς Μεγαλομάρτυρος, λεγούσης αὐτῷ ὅτι: «ὁ Κύριος οὐκ ἐάση αὐτόν ἄχρι τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ ἀναπνοῆς», ἀλλὰ καὶ τοῦ ἠγαπημένου φίλου τοῦ Χριστοῦ βοηθείας ἐν τῷ αὐτοῦ ἀγῶνι.

Μετὰ παραμονὴν τεσσάρων μηνῶν ἐν τοῖς δεσμοῖς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ἀφέθη ἐλεύθερος ὡς πρὸς χεῖρονα τρεπόμενος. Οὕτως ὡς ἕξηκος καὶ δαιμονῶν ἦρχισε τρέχων ἐν ταῖς ρύμαις καὶ ταῖς πλατείαις τῆς Πόλεως παίζων καὶ κυσὶ συναναστρεφόμενος. Ἐκάστην πρωΐαν ἐγειρόμενος ἐκ τοῦ μετὰ τῶν κυνῶν ὕπνου ἔλεγεν αὐτοσαρκαζόμενος: «Ἴδού, μωρὲ Ἀνδρέα, ὡς κύων ἐκοιμήθης σὺν τοῖς ὁμοίοις σου». Μεταβαίνων ἐν τοῖς καταγωγίοις ἀκολάστων γυναικῶν ἀνεζήτει τὰς ἐκεῖ ἀμαρτωλὰς ψυχὰς, αἷς καὶ ὑπεδείκνυε τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας. Διεστραμμένα ἐξ αὐτῶν γυναῖκες καθύβριζον, ἐρράπιζον καὶ ὡς μωρὸν ἐνέπαιζον τὸν Ἀνδρέαν, ὅστις ἔστεργε τοὺς εὐτελισμοὺς καὶ θάρρος ἐλάμβανεν ἐκ τῆς οὐκὶ σπανίως ἐπιστροφῆς ἀσώτων τινῶν εἰς ὁδὸν τὴν εὐθεΐαν. Ἐπίσης ὁ Ἀνδρέας μετέβαινεν εἰς τὰ καπηλεῖα, ἔνθα εὐθημοῦντες καὶ μεθύοντες ἐπείραζον καὶ ἐνέπαιζον αὐτὸν διὰ τὴν θρησκευτικὴν αὐτοῦ ἀφοσίωσιν, ἣν ὡς μανιακὴν ἠγοῦντο. Ἄξιός ἐστι μνείας ὁ τρόπος ἐπιδόσεως ἐλεημοσύνης τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀσκητοῦ. Οὗτος ἔχων μετὰ χεῖρας τὰ χρήματα, ἅτινα αὐτῷ ἐδίδουν πιστοὶ συμπαθείας χάριν, ἐπλησίαζε τοὺς ἐπαίτας καὶ διδοὺς αὐτοῖς ράπισμα ἀνέμενε τὴν αὐτῶν ἐκδίκησιν. Τρεπόμενος ὅθεν οὗτος εἰς φυγὴν ἐσκόρπιζε τὰ ἐν αὐτῷ χρήματα, ἅτινα καὶ

συνελέγοντο ὑπὸ τῶν πενήτων.

Σταθμὸν εἰς τὴν ἐπίγειον ζωὴν τοῦ Ἀνδρέου ἀποτελεῖ ἡ γνωριμία αὐτοῦ μετὰ τοῦ εὐγενοῦς καὶ εὐσεβοῦς νέου, τοῦ βαθύτατου γνώστου τῶν θείων Γραφῶν, τοῦ Ἐπιφανίου, τοῦ ὁποίου προεφήτευσεν τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν τῆς Βασιλίδος θρόνον. Ἀγρυπνῶν μετὰ τοῦ Ἐπιφανίου ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν ἠξιώθη ἰδεῖν τὴν Κυρίαν Θεοτόκον ἐν μέσῳ πληθύος Ἁγίων καὶ Ἀγγέλων. Ἡ Θεοτόκος γονυπετοῦσα προσήυχετο καὶ περατώσασα τὴν αὐτῆς δέησιν ἀπεξεδύθη τὸ ἱερὸν Αὐτῆς μαφόριον καὶ ἤπλωσεν αὐτὸ ὡς Σκέπην περισκέπουσαν τὸ τῶν πιστῶν ἐκκλησίασμα. Τὸ ὄραμα αὐτὸ τοῦ Ἀνδρέου ἔδωκεν ἀφορμὴν θεοπίσεως τῆς Θεομητορικῆς ἑορτῆς τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Θεοτόκου, ἥτις ἐτησίως τελεῖται τῇ πρῶτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός.

Χειμῶνος ποτὲ βαρυτάτου ἐνσκήψαντος ἐν τῇ Βασιλίδι τῶν πόλεων, οἱ πένητες καὶ οἱ ἄστεγοι ἐθρήνουν καὶ ἐστέναζον καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπέθνησκον ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ παχυτάτου στρώματος τῆς χιόνος. Ὁ Ἀνδρέας ἀποζητῶν θαλπωρὴν ἀνὰ μέσον τῶν συμπενήτων του ὑπήντησε τὸν διωγμὸν καὶ τὴν σκληρότητα. Ἐν τινὶ στιγμῇ οὐκ ἠσθάνετο τὰ μέλη αὐτοῦ ἐκ τοῦ παγετοῦ καὶ ἔβλεπεν ὀρατῶς τὸν ἐπερχόμενον θάνατον. Αἴφνης ἦσθετο

παραδόξως θέρμην και βυθιζόμενος εἰς ὕπνον, θεία παραχωρήσει, περιεπλανήθη εἰς τὸν Παράδεισον και ἀνέβη μέχρι τρίτου οὐρανοῦ. Διηγουμένου τὴν αὐτοῦ περιήγησιν εἶτα τῷ πνευματικῷ του πατρὶ κατὰ τὴν ἀψευδῆ του πληροφορίαν «καθάπερ ἄνθη κρίνων και ῥόδων εὐωδιάζοντα κύκλω αὐτοῦ, οὕτως ἀτμὶς τις ἀνεδίδετο ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Ἀνδρέου».

Οὐχί, ὅμως, μόνον στέφος ἐδέξατο ἀσκήσεως ἐκ χειρῶν Κυρίου ὁ Ἀνδρέας, ἀλλὰ και μαρτυρίου, διότι ὑπέμεινεν ἀγογγύστως τὰ παθήματα και τοὺς ἐμπαιγμοὺς τῶν συνανθρώπων του. Πεσόντος ποτὲ τοῦ Ἀνδρέου ἐν τῇ ὁδῷ, ἔνεκα ἐξαντλήσεως ἐκ τῆς πείνης, μεθύσκων ὀδηγὸς ἀμάξης ἴθυνε τοὺς βόας και τοὺς τροχοὺς τοὺς ὑπ' αὐτῶν συρομένους ὑπερθεν τῆς κοιλίας του. Ἡ σωτηρία τοῦ Ἀνδρέου ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς θαῦμα. Ἐσώθη διὰ νὰ συνεχίσῃ δεχόμενος ὡς Μάρτυς ραβδισμοὺς, αἰκισμοὺς ἐπὶ τῆς τιμίας κεφαλῆς του, ἐκρίζωσιν τῆς κόμης του, δαρμοὺς ἐπὶ τοῦ τραχήλου του, διασυρμὸν και διαπόμπευσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ και ἐμπτυσμοὺς, ὡς ὁ Κύριος ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ μαρτυρίου. Ὡς ἦτο φυσικὸν ὁ ἀξίως πᾶσιν ἀπονέμων τὰ γέρα ἤμειψε τὸν Ἀνδρέαν ἐν ζωῇ και μετὰ πότμον. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐπεσκίασε τὸν σαλὸν ἀσκητὴν τόσον ὥστε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἔλαμψε πολλάκις ὡς ὁ ἥλιος και ὠράθη πλειστάκις

έν ὥρᾳ προσευχῆς μετέωρος. Ἐδύνατο ἐπίσης νὰ βλέπη ἀθέατα τοῖς λοιποῖς γεγονότα, ὡς δαίμονας σύροντας τὴν ψυχὴν νεκροῦ ἄρχοντος καὶ περιγελῶντας τοὺς τεθλιμμένους συγγενεῖς του, ψάλλοντας καὶ θυμιάζοντας τὸν νεκρὸν.

Ὁ χρόνος, ὅμως, τῆς ἀναλύσεως τοῦ Ἀνδρέου ἐφέσηκε. Ὁ διὰ Χριστὸν σαλλὸς ἀσκητῆς πρὸ τοῦ τέλους προφητεύει, ὀραματίζεται, κλαίει καὶ προσεύχεται. Προφητεύει τὸ τέλος τῆς ἐπιγείου αὐτοῦ βιοτῆς καὶ ἀπευθυνόμενος εἰς τὸν Ἐπιφάνιον λέγει: «Οὐκέτι ὄψει με οὐδὲ θεάσει με ζῶντα ἢ τεθνεῶτα». Προφητεύει ἐπίσης τὴν ἄνοδον τοῦ Ἐπιφανίου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως προσθέτων ὅτι: ὅταν ταῦτά σοι γένηται, μὴ δοξάσης τὴν ἐμὴν μνήμην ἢ ναὸν ἐγεῖραι μοι ἢ στήλην ἢ ἕτερον τι, ἕνεκεν δοξάζεσθαί με παρὰ τῶν ἀνθρώπων· καὶ γὰρ οὐκέτι τὸ λείψανόν μου ὄψει ποτέ». Ἡ τελευταία συνάντησις τοῦ Ὁσίου μετὰ τοῦ Ἐπιφανίου ἔκλεισε μετὰ δοξολογικῆς καὶ ἱκετηρίας τριαδικῆς προσευχῆς του, ἀκολοθουμένης ὑπὸ ἀσπασμοῦ τοῦ φιλτάτου αὐτῷ μαθητοῦ. Ἐν συνεχείᾳ κατηύθυνε τὰ αὐτοῦ διαβήματα πρὸς τὰς στοὰς τοῦ ἵπποδρομίου, ὅπου περιεβάδιζον ἀμαρτλαὶ γυναῖκες, ἔνθα σὰς προσηύξατο ὅλην τὴν νύκτα δι' ὅλους τοὺς ἐν θλίψεσιν, αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἀνάγκαις. Εἶτα ἤπλωσε τὰ

μέλη αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ χαρίεις ἐκ τῆς θεᾶς τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἀγγέλων παρέδωκε τὴν ἅγιαν αὐτοῦ ψυχὴν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζώντος. Μόνον ὁ τόπος τῆς κοιμήσεως τοῦ Ἁγίου ἐγνώσθη, διότι «οὐδαμῶς εὐρεῖν ἠδυνήθησαν τοῦ Ἁγίου τὸ λείψανον». Ἡ χάρις ὅμως αὐτοῦ παραμένει εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ συνοδεύει πάντα ἀγωνιζόμενον τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως πρὸς δόξαν τοῦ ἀγαθοδώρου Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἦ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.